

Mishnah *Bava Kamma, chapter 8*

משנה בבא קמא פרק ח

(1) One who injures a fellow man becomes liable to him for five items: for depreciation, for pain, for healing, for loss of time, and for degradation. How so regarding depreciation? If he put out his eye, cut off his arm, or broke his leg, the injured person is considered as though he were a [Hebrew] slave, being sold in the marketplace (see Tosfot Rabbi Akiva Eiger), and a valuation is made as to how much he was worth [previously, before the injury], and how much he is worth [now]. Pain — if he burnt him with a [red hot] spit or nail, even though only on his [finger] nail which is a place where no bruise is made, it has to be calculated how much a man of equal standing would pay to forego such pain (see Tosfot Yom Tov) [the greater a person's sensitivity, the greater his suffering and pain and the more he'd be willing to pay]. Healing — if he has struck him, he is under obligation to pay medical expenses. Should sores [meanwhile] develop on his body — if as a result of the wound, the offender would be liable, but if not as a result of the wound [alone, rather it was his fault as well, for example, if he didn't follow the instructions of the doctor (Tosfot Yom Tov)], he would be exempt. If the wound healed but reopened, healed again but reopened, he would still be under obligation to heal him. If, however, it has completely healed [but subsequently, reopened] he is no longer obligated to heal him. Loss of time — the injured person is considered as though he were a watchman of cucumber beds [as even an injured man, lame, or one-armed, could be employed in this capacity, and he is to be reimbursed for the loss of such wages that he could have made as a watchman, had he not been ill] for [regarding

א החובל בחבירו חייב עליו משום המשנה דברים, בנזק, בצער, ברפוי, בשבת, ובבושת. בנזק כיצד. סמא את עינו, קטע את ידו, שבר את רגלו, רואין אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק ושמן כמה היה יפה וכמה הוא יפה. צער, כואו בשפוד או במסמר. ואפילו על צפרנו. מקום שאינו עושה תבורה, אומדין כמה אדם פיוצא בזה רוצה לטל להיות מצטער כפי רפוי, הכהו חייב לרפאותו. עלו בו צמחים, אם מחמת המכה חייב. שלא מחמת המכה, פטור. חיתה ונסתרה, חיתה ונסתרה, חייב לרפאותו. חיתה כל צרכה אינו חייב לרפאותו. שבת, רואין אותו כאלו הוא שומר קשואין, שכבר נתן לו

רבנו עובדיה מברטנורא

א החובל. וכמה הוא יפה: שאם היה צריך היה מוכר עצמו בעבד עברי, וזה שהזיקו הפסידו ממנו זה: כיוצא בזה. לפי מה שהוא מעונג רב צערו וכאבו: צמחין. אבעבועות לבנות: שבת. כל ימי החולי רואין אותו כאילו הוא שומר קשואין ונותן שכירתו של כל יום, שהרי אין ראוי למלאכה

the loss of his leg or hand] there has already been paid to him the value of his hand or the value of his leg [the loss of which prevents him from continuing in his previous employment]. Degradation — all to be estimated in accordance with the status of the offender [if he is an unimportant person, the shame he causes is greater] and the offended [the more important the person, the greater his shame]. One who insults a naked person [i.e., he disrobed him to a greater extent], or one who insults a blind person [who does not see his degradation], or one who insults a sleeping person is liable [even though, at the time he embarrassed him, the one sleeping didn't feel anything and only realized his shame later after he awakens], though if a sleeping person insulted [others], he would be exempt. If one fell from a roof and did damage and also caused [somebody] to be shamed, he would be liable for damage, but exempt from [paying for] degradation, as it is said, “And she casts out her hand, and grabs hold of his private parts;” (Deuteronomy

רבנו עובדיה מברסטרוא

אחרת אפילו בלא חולי, שהרי נקטע ידו ורגלו והוא כבר נתן לו דמיהן: **הכל לפי המבייש**. אדם קל שבייש בשתו מרובה: **והמתבייש**. לפי חשיבותו בשתו מרובה. וכולהו חמשה דברים מקרא נפקי. נזק, דכתיב (שמות כ"א) עין תחת עין, ואין לומר עין ממש דכתיב (במדבר ל"ה) ולא תקחו כופר לנפש רוצח, לנפש רוצח אי אתה לוקח כופר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים, שאם סימא את עין חברו נותן לו דמי עינו, והיינו עין תחת עין. צער, נפקא לן מפצע תחת פצע (שמות כ"א), דקרא יתירא הוא לחייב על הצער ואפילו במקום נזק. דלא תימא הרי קנה ידו ויש עליו לחתכה, אלא אומרים היה עליו לחתכה בסם וזה חתכה בברזל וצער, לפיכך משלם את הצער. ריפוי ושבתי, רק שבתו יתן ורפא ירפא (שם). ודוקא כשהחולי בא מחמת מכה. אבל אם פשע החולה בעצמו ועבר על דברי הרופא, שוב אין המזיק חייב בשבת וריפוי שצריכין מחמת פשיעותא. בושת, דכתיב (דברים כ"ה) וקצותה את כפה, ממון. ודין תורה שאין יכולים לרון בשום דין שבעולם אלא דיינים הסמוכים בארץ ישראל, דכתיב (שמות כ"ב) עד האלהים יבוא דבר שניהם, ואין נקראים אלהים אלא דיינים הסמוכים בארץ ישראל. אלא שבהלואות ומקח וממכר והקנאות והודאות וכפירות דנין בהם בחוצה לארץ כאילו הם שלוחים של בית דין של ארץ ישראל ושליחותיהו קעבדינן. וזה בלבד בדבר המצוי ויש בו חסרון ביט, וכן בהמה שהזיקה בשן ורגל שהם מועדים, או שהזיק אדם בבהמה. אבל בהמה שהזיקה אדם, או אדם באדם, אין דנין אותו בחוץ לארץ כלל, אלא מנדין את החובל או את המזיק עד שיעלה עם בעל דינו לארץ ישראל או שיתן דרך פשרה קרוב למה שנראה בעיני הדיין, אבל דבר קצוב אין פוסקים עליו. וכן הדין בכל הקנסות הכתובות בתורה ובכולה תלמודא, אין גובין אותן דייני חוצה לארץ, אלא שמנדין

25:11) he is not liable for degradation unless done with intent [even if only to inflict damage, though he didn't mean to embarrass].

(2) Regarding this [point], the law for man is more severe than the law for cattle; namely, that man has to pay for depreciation, pain, healing, loss of time, and degradation; and he pays also for the value of embryos, whereas

in the case of cattle there is no payment for anything but depreciation [Leviticus 24:19 states, “And a man who inflicts an injury upon his fellow man” — **man**, but not cattle], and there is exemption from [paying] the value of embryos [Exodus 21:22 states, “If two men fight and they collide with a pregnant woman causing the fetus to miscarry” — men, and not cattle].

(3) One who strikes his father and his mother without, however, making a bruise on them [in which case the capital offense of Exodus 21:15 has not been committed: Sanhedrin 84b], or one who injured his fellow on the Day of Atonement [the violation of which entails no capital punishment at the hands of a Court of law; see Leviticus 23:30 and Keritot 1:1] is liable for all [the five items]. One who injures a Hebrew slave [see Exodus 21:2-6] is, similarly, liable for all of them, with the exception, however, of loss of time, if he is his own slave. One who injures a Canaanite slave [see Leviticus 25:44-46] belonging to another person is [similarly] liable for all [the five items]. Rabbi Yehudah, however, says that no degradation is paid in the case of a [Canaanite] slave [“If (two) men, a **man** and his **brother**, are fighting together,” (Deuteronomy 25:11) “a man and **his brother**” excludes a Canaanite slave; the

רבנו עובדיה מברטנורא

מי שנתחייב בהן כמו שביארנו: **ב ושור אינו משלם אלא נזק**. דכתב (ויקרא כ"ד) איש בעמיתו, ולא שור בעמיתו; ופטור מדמי ולדות. דכתב (שמות כ"א) כי ינצו אנשים, אנשים ולא שוורים: **ג והחובל בחבירו ביום הכיפורים חייב**. ואע"ג דבכל התורה כולה העובר עבירה שחייב עליה מלקות ותשלומין לוקה ואינו משלם, הכא משלם ואינו לוקה, דבפירוש ריבתה תורה חובל בחבירו לתשלומין ולא למלקות, מדכתב (דברים י"ט) יד ביד, דהיינו ממון, מכדי כתיב (ויקרא כ"ד) כאשר עשה כן יעשה לו, יד ביד למה לי, אלא להביא חובל בחבירו ביום הכיפורים שמשלם ואינו לוקה: **רבי יהודה אומר אין לעבדים בושת**. דכתב (דברים כ"ה) כי ינצו אנשים יחדיו איש ואחיו, במי שיש לו אחוה, יצא

הבושת עד שיהא מתכוין: **ב זה חומר באדם מבשור, שהאדם משלם נזק, צער, רפוי, שבת, ובושת. ומשלם דמי ולדות. ושור אינו משלם אלא נזק, ופטור מדמי ולדות: ג המכה את אביו ואת אמו ולא עשה בהם חבורה, והחובל בחבירו ביום הכיפורים, חייב בכלן. החובל בעבד עברי, חייב בכלן חוץ מן השבת, בזמן שהוא שלו. החובל בעבד כנעני של אחרים, חייב בכלן. רבי יהודה אומר, אין**

halachah does not follow Rabbi Yehudah].

(4) A deaf-mute, a mental incompetent, and a minor are bad to deal with, [since] one who injures them is liable [to pay], whereas if they injure others, they are exempt. [So also] a slave and a [married] woman are bad to deal with, as he who injures them is liable [to pay], whereas if they injure others, they are exempt [since they own no property of their own], though they may have to pay at a later date; for if

the woman was divorced [and her estate returns to her] or the slave was released [and property was subsequently acquired by him], they would be liable to pay.

(5) One who strikes his father or his mother making a bruise on them [which is a capital offense, see Exodus 21:15] or he who injures another on the Sabbath is exempt from all [the five items], for he is charged with a capital offense [a punishment which supersedes all civil liabilities; injuring a person on the Sabbath is a destructive act, and presumably should not be a capital offense by Sabbath law. In actuality, however, it is regarded as a constructive act (which is forbidden on the Sabbath), because he thereby relieves his temper]. And one who injures his own Canaanite slave is exempt from all [the items, since the slave is his property. He will, however, be liable to heal him].

(6) If one [makes a fist and] boxes another man's ear, he has to pay him [on account of degradation] a [set fee of a] *sela* [for degradation]. Rabbi Yehudah in the name of Rabbi Yose HaGalily says, [He has to pay him the set fee of] a *maneh* [i.e., one hundred dinar; the *halachah* does not follow Rabbi Yehudah]. If he slapped him [the Rabbis set a higher fee for greater shame and] he has to pay him two hundred *zuz*; [if he did it] with the back of his hand, he has to pay

רבנו עובדיה מברסגורא

עבד שאין לו אחוזה. ואין הלכה כר' יהודה: ד' עבד ואשה שחבלו באחרים פטורים. שאין להם במה לשלם: נתגרשה האשה ונשתחרר העבד. וקנו נכסים. חייבין לשלם. שהרי מתחלה הן חייבין אלא שאין להם מה לשלם. שנכסי מלוג של אשה משועבדים לבעל לפירות ולירושה: ה' מפני שהוא נדון בנפשו. שאע"פ שהוא מקלקל, מתקן הוא אצל יצרו ששכבה חמתו ונח רגונו בכך: ו התוקע לחבירו. שמחבר אצבעותיו בפס ידו ומכה אותו באגרופו: נותן לו סלע. דמי בשתו. ואין

לעבדים בושת: ד' חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה. החובל בהן חיב. והם שחבלו באחרים פטורין. העבד והאשה פגיעתן רעה. החובל בהן חיב. והם שחבלו באחרים, פטורין. אבל משקמין לאחר זמן. נתגרשה האשה, נשתחרר העבד, תיבין לשלם: ה המכה אביו ואמו ועשה בהן חבורה, והחובל בחבור בלשבת פטור מכלל. מפני שהוא נדון בנפשו. והחובל בעבד כנעני שלו, פטור מכלל: ו התוקע לחבירו, נותן לו סלע. רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי, מנה. סטרו נותן לו מאתים זוז. לאחר ידו, נותן לו ארבע

him four hundred *zuz*. If he pulled his ear, plucked his hair, spat so that the spittle reached him, removed his garment from upon him, uncovered the head of a woman in the marketplace, he must pay four hundred *zuz*; [however] the general rule is, all depends upon the dignity [of the insulted person. The fines cited above apply if the injured party is a very distinguished person; lesser degradation fines are to be paid to less honored individuals]. Rabbi Akiva says: even the poor in Israel have to be considered as if they are free men [i.e.,

distinguished lineage, albeit] in reduced circumstances, for, in fact, they all are the descendants of Avraham, Yitzhak, and Yaakov [and therefore, the aforementioned sums are to be paid to anyone so offended; the *halachah* does not follow Rabbi Akiva]. It once happened that a certain person uncovered the head of a woman in the marketplace and when she came before Rabbi Akiva, he ordered the offender to pay her four hundred *zuz*. The latter said to him, Rabbi, allow me time [in which to pay the judgment]; Rabbi Akiva agreed and fixed a time for him [an extension could be granted for the degradation fine since there was no money lost, but not for damages]. He waited for her [until he saw her] standing outside the door of her courtyard, he then broke, in her presence, a pitcher where there was oil of the value of an *isar* [a small coin], and she uncovered her head and collected the oil with her palms and put her hands upon her head [to anoint it]. He then set up witnesses against her and came to Rabbi Akiva and said to him: Have I to give such a woman [who had herself for the

רבנו עובדיה מברטנורא

הלכה כרבי יהודה שאומר מנה: סטרו. שהוכהו בפס ידו על לחיו, ואיבא בשת טפי: צרם. משך. לשון אחר, פגם: הכל לפי כבודו. כל אלו הדמים שהוכרו במשנה אינם אלא למכובד ביותר. אבל לאדם בזוי פוחתין לו: אמר רבי עקיבא וכו'. רבי עקיבא פליג אתנא קמא, וסבר דבין מכובד בין בזוי כולן שוין לדיני קנסות הללו. ואין הלכה כרבי עקיבא: ונתן לו זמן. והני מילי לבושת דלא חסריה ממונא, יהיבנן זמן. אבל לנוקין דחסריה ממונא, לא יהיבנן זמן: שמרה. המתין לה עד שראה אותה עומדת על פתח חצרה: ובו כאיסר שמן. שמן קנוי באיסר: לזו אני נותן ארבע מאות זוז. שעל כאיסר

מאות זוז. צרם באזנו, תלש בשערו רקק והגיע בו רקו העביר טליתו ממנו, פרע ראש האשה בשוק, נותן ארבע מאות זוז. (זה הכלל) הכל לפי כבודו. אמר רבי עקיבא, אפילו עניים שבישראל, רואין אותם כאלו הם בני חורין שירדו מנכסיהם, שהם בני אברהם יצחק ויעקב. ומעשה באחד שפרע ראש האשה בשוק, באת לפני רבי עקיבא, וחיבו לתן לה ארבע מאות זוז. אמר לו רבי תן לי זמן. ונתן לו זמן שמרה עומדת על פתח חצרה ושבר את הכד בפניה, ובו כאיסר שמן. גלתה את ראשה, והיתה מטפחת ומנחת ידה על ראשה. העמיד עליה עדים, ובא לפני רבי עקיבא, אמר לו רבי, לזו אני

mere value of an *isar*, publicly uncovered her own head] four hundred *zuz*? But Rabbi Akiva said to him: Your argument is of no legal effect, for if one injures oneself, even though this is forbidden, he is exempt [from any monetary punishment], yet, where others injure him, they would be liable: so, too, one who cuts down his own plants, though not acting lawfully [see Deuteronomy 20:19], is exempt [from any monetary punishment]. Yet others [who cut down his plants] would be liable.

(7) Even though the offender pays him [compensation], the offense is not forgiven until he asks his pardon, as it says: “Now — return the man's wife ....” (Genesis 20:7) From where can we learn that the injured person should not be cruel [by not forgiving him]? As it is said, “And Avraham prayed to God and God cured Avimelech ....” (Genesis 20:17) If one said [to a fellow]: Poke out my eye, cut off my arm, and break my leg, the offender would, nevertheless, be liable; [and so, too, even if he told him to do it] on the understanding that he would be exempt, he would still be liable. [If one said:] Tear my garment and break my pitcher, he is liable, but if he said to him: [Do this] on the understanding that you will be exempt, he would be exempt [it is assumed that a person does not forgive damage to his person regardless of what he may say, but one may forgive damage to his property]. But if one said to the defendant: Do this to a third person on the understanding that you will be exempt, he would be liable, whether the injury was done to the person or to his property.

רבנו עובדיה מברטנורא

שמך זלזלה בעצמה לגלות ראשה ומראה היא שאינה מקפדת על הבושת: ז על מנת לפטור חיוב. אם שאלו חובל לנחבל על מנת לפטור אותי אתה אומר סמא את עיני, והשיבו הנחבל הן, אף על פי כן חיוב, שיש הן שהוא כלאו, ובלשון תימנה אמר לו הן, שאין דרך בני אדם למחול על צער גופן. אבל האומר לחבירו שבר את כדי, ושאלו המזיק על מנת לפטור אותי אתה אומר. אף על פי שהשיבו ניזק לאו, זה הלאו הוא כהן, וכאילו אמר לו וכי לא אמרתי לך על מנת לפטור, ולפיכך פטור שכן דרך בני אדם למחול על נזקי ממון:

נותן ארבע מאות זוז. אמר לו לא אמרת כלום. החובל בעצמו, אף על פי שאינו רשאי פטור. אחרים שחבלו בו תיבין. והקוצץ נטיעותיו, אף על פי שאינו רשאי פטור. אחרים (שקצצו את נטיעותיו), תיבין: ז אף על פי שהוא נותן לו, אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו, שנאמר (בראשית כ) ועתה השב אשת וגומר. ומנין שלא יהא המוחל אכפרי שנאמר (שם) ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך וגומר. האומר סמא את עיני, קטע את ידי, שבור את רגלי, חיב. על מנת לפטור חיב. קרע את כסותי, שבור את כדי חיב. על מנת לפטור פטור. עשה כן לאיש פלוני, על מנת לפטור חיב, בין בגופו בין בממונו: